

Amelia-Diana MAROIU

Amelia-Diana MAROIU

**EXPRIMAREA «TIMPULUI» ÎN ROMANUL
L'ÉTRANGER DE ALBERT CAMUS ȘI ÎN VARIANTELE
SALE DE TRADUCERE ÎN ROMÂNĂ ȘI ENGLEZĂ**

**Editura UNIVERSITARIA
Craiova, 2024**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr.habil. Cecilia Mihaela Popescu

Prof.univ.dr.habil. Simona Constantinovici

Copyright © 2024 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MAROIU, AMELIA-DIANA

Exprimarea "timpului" în romanul *L'étranger* de Albert Camus și în variantele sale de traducere în română și engleză / Amelia-Diana Maroiu.

- Craiova : Universitaria, 2024

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-2075-9

821.133.1.09

81

© 2024 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețelele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Mentorilor mei

Doresc să îi mulțumesc, în primul rând, Doamnei Prof.univ.dr. Cecilia Mihaela POPESCU, coordonatorul acestui proiect doctoral, pentru aportul pe care îl are la reușita acestei lucrări de cercetare, aport care s-a concretizat în: susținere, dedicare, îndrumare și sugestii pertinente, care mi-au facilitat parcursul celor patru ani de studii doctorale. Mulțumirile mele vizează, de asemenea, empatia și înțelegerea pe care mi-a arătat-o, precum și maniera în care m-a încurajat și m-a motivat în tot acest timp.

Mulțumirile mele se îndreaptă, de asemenea, și spre membrii comisiei de îndrumare: Prof.univ.dr.habil. Titela VÎLCEANU, Prof.univ.dr. Anda RĂDULESCU, Conf.univ.dr. Anamaria HERZAL (TRANTESCU), pentru sprijinul și ajutorul acordat pe tot parcursul studiilor doctorale.

Nu în ultimul rând, îmi exprim deosebita recunoștință față de familia mea, care m-a susținut în tot acest timp, care a crezut în mine și m-a motivat să duc la bun sfârșit cercetarea mea.

Față de toate aceste persoane doresc să îmi exprim deplina gratitudine pentru maniera în care și-au lăsat amprenta asupra parcursului meu profesional.

Amelia-Diana MAROIU

LISTA DE FIGURI

- Fig. 1. *Săgeata Timpului* în viziunea lui Gustave Guillaume (1947-1948)
- Fig. 2. Cronogeneza pentru sistemul verbal al limbii franceze în viziunea lui Gustave Guillaume (1947-1948)
- Fig. 3. Reprezentarea cronotezelor pentru sistemul verbal al limbii franceze în viziunea lui Gustave Guillaume (1947-1948)
- Fig. 4. Distribuirea modurilor verbale în cadrul cronotezelor pentru sistemul verbal al limbii franceze în viziunea lui Gustave Guillaume (1947-1948)
- Fig.5. Trăsături semantico-gramaticale ale Perfectului Simplu vs. ale IMP-ului după Uricaru (2003: 99)
- Fig.6. Sistemul timpurilor în limba engleză în viziunea lui Reichenbach după Uricaru (2003: 67)
- Fig.7. Sistemul timpurilor în limba română în viziunea lui Reichenbach
- Fig. 8. Reprezentarea anteriorității față de T0 și față de T0-1 în procesele din exemplul (30)
- Fig. 9. Reprezentarea posteriorității față de T0 în procesele din exemplul (31)
- Fig. 10. Raportarea anaforei / cataforei la segmentul sursă
- Fig. 11. Reprezentarea posteriorității față de T₀ în exemplul (67)
- Fig. 12. Caracteristicile temporale ale IMP
- Fig. 13. Procese redactate prin IMP, aflate în raport de simultaneitate
- Fig. 14. Procese redactate prin MMCP, aflate în raport de anterioritate
- Fig. 15. Traducerea semantică vs. traducerea comunicativă (după Newmark 1981: 39)
- Fig. 16. Expresii echivalente în limbile franceză, engleză și română (după TFTSB 2002: 19)
- Fig. 17. Ocurențele formelor de PR PC, IMP și MMCP într-un fragment din romanul *Străinul* (2018) de Albert Camus
- Fig. 18. Ocurența formelor verbale de PS în traducerea din engleză a fragmentului din *L'Étranger* (1942) de Albert Camus
- Fig. 19. Reprezentarea formelor de PsCp și a celor de IMPF în exemplul (218)

- Fig. 20. Inventarul formelor temporale din romanul *L'Étranger* (1942)
- Fig. 21. Ocurențele timpurilor verbale în cadrul modurilor discursive după Smith (2003: 92)
- Fig. 22. Inventarul formelor temporale din romanul *Străinul* (1968) comparativ cu romanul *L'Étranger* (1942)
- Fig. 23. Inventarul formelor temporale din romanul *Străinul* (2018) comparativ cu romanul *L'Étranger* (1942)
- Fig. 24. Inventarul formelor temporale din romanul *Străinul* (2018) comparativ cu romanul *Străinul* (1968)
- Fig. 25. Inventarul formelor temporale din romanul *The Stranger* (1954) comparativ cu romanul *L'Étranger* (1942)
- Fig. 26. Inventarul formelor temporale din romanul *The Stranger* (1988) comparativ cu romanul *L'Étranger* (1942)
- Fig. 27. Inventarul formelor temporale din ediția 1988 a romanului *The Stranger* (1988) comparativ cu ediția din 1954 a aceluiași roman

LISTA ABREVIERILOR

PC – perfect compus
PsCp – passé composé
IMP – imperfect
IMPF – imparfait
MMCP – mai mult ca perfect
PQP – plus-que-parfait
PR – prezent
PRS – présent
PS – past simple
PsC – past continuous
PP – past perfect
PrS – present simple
PrC – present continuous
LS – limba-sursă
Lt – limba-țintă
TS – textul-sursă
Tt – textul-țintă
Sit₀ – situație de comunicare
TT – timpul terestru
TAI – timpul atomic internațional
UTC – timpul universal coordonat

Cuvânt înainte

Lucrarea *Exprimarea «Timpului» în romanul *L'Étranger* de Albert Camus și în variantele sale de traducere în română și engleză* are la bază teza de doctorat cu același titlu și reprezintă un demers complex, cu caracter interdisciplinar și cu dublă finalitate, ce își propune, (i) pe de o parte, să contureze strategiile discursive de exprimare a *temporalității* într-un text literar de referință pentru literatura universală (romanul *L'Étranger* de Albert Camus) și, (ii) pe de altă parte, să pună în evidență „situațiile concrete în care s-a încercat recrearea mai mult sau mai puțin fidelă a cadrului temporal” (p. 18) originar în variantele de traducere din limba română, respectiv, din limba engleză.

Prin urmare, corpus-ul acestei lucrări este amplu, fiind constituit din ediția în limba franceză a romanului *L'Étranger*, publicată în anul 1942, de celebra editură *Gallimard* din Paris, de două (și singurele, de altfel) ediții în limba română ale romanului *Străinul* (prima, tradusă de Georgeta Horodincă și publicată de *Editura pentru Literatură*, în anul 1968, cea de-a doua, recent tradusă de Daniel Nicolescu și publicată de *Editura Polirom*, în anul 2018), respectiv, de două ediții ale romanului *The Stranger* (una reprezentativă pentru engleza britanică, tradusă de Stuart Gilbert și publicată de *Vintage Books*, în anul 1954, iar cea de-a doua – de altfel, o ediție americană – tradusă de Matthew Ward și publicată de filiala americană a *Vintage Books*, în anul 1988).

Este vorba, în fapt, despre un demers teoretico-descriptiv și, totodată, analitic și comparativ, structurat, în acord cu obiectivele amintite anterior, în două părți ample și șase capitole, relativ uniforme ca structură în economia lucrării.

Astfel, prima parte a tezei, intitulată *Temporalitate și traducere*, încearcă să circumscrie dihotomic tema cercetării, filând mai întâi *categoria cognitivă și semiotică*, complexă și abstractă a *timpului lingvistic* pe baza unor teorii canonice din literatura lingvistică (ca, de exemplu, Teoria *imaginii* – *timp* excerptată din psihomecanica guillaumiană, rezultantă a celor trei cronoteze – *Timpul in posse*, *Timpul in esse*, *Timpul in fieri*; modelul semantic propus de Reichenbach (1947) – raportarea la punctul de referință; teoria raportării situațiilor una la cealaltă, propusă de Comrie (1985), ori teoria lui Eugen Coșeriu referitoare *timp* ca formă de reprezentare a limbajului) și, apoi, poziționând-o (în cadrul aceleiași părți întâi) în domeniul amplu al traductologiei, autoarea concentrându-și atenția acum asupra a două aspecte fundamentale:

- (i) unul care vizează strategiile de traducere a textelor literare, și, în acest context, faptul că *temporalitatea* (înțeleasă ca reflectare a relațiilor temporale la nivel discursiv) conturată în romanul *L'Étranger* poate fi transpusă similar și în variantele de traducere ale acestui roman din română și engleză, chiar dacă formele lingvistice de actualizare a sa diferă de la un sistem lingvistic la altul, iar
- (ii) celălalt care se referă la *temporalitatea traducerii*, adică la faptul că maniera în care un text literar este tradus este puternic dependentă de contextul mentalitar și cultural al epocii de apartenență.

Cea de-a doua parte a lucrării (intitulată *Exprimarea «timpului» în romanul l'Étranger de Albert Camus și în variantele sale de traducere în română și engleză*) propune, astfel, o altă perspectivă metodologică, autoarea realizând acum un demers aplicativ, analitic, statistic și comparativ, asupra modalităților de exprimare a temporalității în romanul *L'Étranger* de Albert Camus și în variantele sale de traducere din limba română și limba engleză, evidențiind, cu extrase din textele suport, similitudinile și, mai ales, diferențele care au survenit în urma procesului traducerii, din perspectiva topicului tratat. În această etapă, autoarea aplica grila teoretică (configurată la sfârșitul capitolului întâi), bazată, în mod special, pe teoriile propuse de Asher și Lascarides (*Segmented Discourse Representation Theory*, 2003) și, mai cu seamă, de Carlotta Smith (*Modes of Discourse*, 2003), în încercarea de a surprinde „particularitățile